

ТОРЊАК АЛФИ

(биљешка о вјерности)

Постоје бића која не судјелују у нашој буци,
али нас управо тиме спасавају од ње.
Пас којег се сјећам живио је у времену
када су се градови још опорављали од повијести,
када су фасаде носиле ожиљке као преживјели рањеници,
а људи учили поново ходати истим улицама.

Није био тек чувар дворишта.
Био је коректив претјеривању, мјера против људске
потребе да све објасни. Долазио би на позив,
прецизан као воз из неког старог реда вожње
који ратови, идеологије и заборав нису успјели укинути.

Та једноставна нехајност подсјећала је на музику –
на виолончело које свира у сусједној соби док се вани
мијењају режими. На севдалинку што преживљава
царства јер не тражи допуштење да постоји.

Није лајао без разлога. Шутња му није била празнина
него облик пажње, као кад човјек стоји на мосту
и гледа воду како носи грање.

У његовој присутности постајало је јасно
да морал можда нема везе с великим ријечима,
него с поузданошћу: доћи, остати,
не реметити склад више него што је нужно.

Градови то знају. Животиње понекад такођер.
Људи: само у ријетким, готово свечаним тренуцима.
Чинило ми се да припада споријој метафизици,
оној која се не сели, чак ни кад људи морају.
Метафизици која остаје на истом прагу
и чека да се прогнани врате.

ТРИПТИХ С ЕПИЛОГОМ

Сарајево, град из којег се одлази

Одлазак никада не почиње на станици,
ни под казальком сата.
Почиње у авлији, док се још осјећа
мирис јутарње кахве из филцана,
док се низ сокак разлијева танки дим из оцака
и док неко полијева праг водом,
онако како се одувијек чинило,
да дан крене хаирли.

Град остаје, са својим чесмама и старим пенцерима,
са голубовима који се дижу изнад крошњи
као расуте мисли.

Али у човјеку нешто затрепери, као жица на сазу:
хисторија, тешка и невидљива, спусти руку на раме.

Онај што одлази не носи кофере колико носи ситнице:
шкрипу капије, шаре на ћилиму,
глас који у акшам зове на вечеру,
и ону посебну свјетлост која пада низ калдрму
као да свака каменица има своје памћење.

У егзилу схватимо: завичај није мјесто
него мехкоћа којом нас је свијет некада примао.

Музика то чува боље од нас.
Једна стара севдалинка, отпјевана тихо и без свједока,
одједном врати читаву махалу,
и шадрван, и бехар који је некад
сипио по раменима
као благи, пролазни снијег.

Простор између – године без адресе

Егзил је ход по танкој жици између јучер и сутра.
Исти кофер.
Исти пресавијени капути.
Исти покушај да објасниш ко си,
а да при том не изгубиш оно што јеси.

Говориш другим језиком,
али у грудима остаје стари ритам.
Као кад севдалинка зазвучи тихо,
само у памћењу, без пратње.
Тај напјев не тражи публику.
Он тражи срце које ће га поднијети.

У туђим градовима научиш шутјети друкчије.
Шутња више није блиска, него опрезна.
Смијешак више није навика, него одлука.

Али сваке ноћи, кад се свјетла погасе,
у теби се отвори једна мала,
заборављена капија.
И кроз њу прођу: авлија, шадрван,
комшијин глас,
звекет кашика о тањир.

Тада схватиш да идентитет није пасош.
Идентитет је звук.
Звук који те прати, чак и кад га покушаваш утишати.

Мостар, град којем се враћа

Повратак не личи на побједу.
Више личи на дубоки уздах.
Град те дочека без питања.
Сунце се ломи о камен,
Неретва тече смарагдно и хладно,
а ваздух мирише на смокву и прашину.

На средини – Стари мост –
застанеш.
Застанеш јер мораш.
Застанеш јер све што је било
и све што јесте стоји ту,
у једном луку.

Вода испод моста не пита ко си био.
Не пита куд си ходао.
Она само тече.
И док тече, односи горчину.
Односи страх.
Односи ријечи које ниси стигао изговорити.

Негдје се зачује хармоника.
 Негдје дијете трчи преко камена.
 Негдје жена простире веш на сунцу.
 Живот се, упркос свему, наставља –
 тврдоглаво.

Епилог: пјесма као склониште

Поезија је оно што остаје кад се све друго расели.
 Она је авлија у коју се можеш вратити без кључа.
 Она је миндер на који можеш спустити уморну душу.
 Она је хлад старе куће у подне,
 кад сунце немилосрдно пржи,
 а ти ипак знаш да постоји заклон.

Без ње би повијест била само попис рана.
 С њом, чак и рана добије облик, смисао, име.
 Зато пјесма није луксуз.
 Није ни украс.
 Она је тих, упоран доказ
 да човјек може отићи,
 може лутати,
 може се вратити –
 и ипак остати цијел.

ПОЕТСКА ПРИСТОЈНОСТ

Јули пржи на платоу, усред Сарајева,
 пред стакленим храмом трговине
 што себи надјену име ARIA,
 као да је опера, а не распродаја,
 као да ће Верди сићи низ покретне степенице
 и купити кило снижених успомена.

Асфалт мирише на пластику и заборав.
 Ми продајемо књиге.
 Књиге – робу која се не уклапа
 у фискалну касу епохе.

Променада иде и не стаје:
 туристи, дијаспора,
 шешири као импровизирани заставе

неких малих приватних држава.
Сви носе кесе.
Нико не носи реченицу.

И међу њима – он.
Онижи, округао, службено лице за неслужбене поплаве,
портпарол воде у земљи која је одавно жедна смисла.
Лиже сладолед озбиљно, државнички,
као да даје изјаву за медије о стању у корнету.

Из хладовине шатора
– те наше привремене књижевне амбасаде –
руком га призвах:
Шта би, болан, с тобом?
Какав те вјетар отпухну
из стиха у саопштење?

Он одмахну.
Онако како се одмахује од досадне мухе,
или од властите савјести, ако је икад била запослена.
Оде.
У колони.
Према бисти краља, који, да може, сишао би с постоља
и потражио живог саговорника.

Тај нехај, то старо балканско право
на увријеђеност без покрића,
подсјети ме:
неко га је давно, из поетске пристојности,
назвао недаровитим.

И тако је, ничим изазвана,
рођена мржња.
Код нас се мржња увијек рађа
из тачне дијагнозе.

Неколико дана касније,
ноћ.
Телефон звони као да тражи свједока.

Јавим се бунован.
А из слушалице –
не ријечи, не реченице, не језик –
него псовке.

Сирове.
Бљутаве.
Простачки острашћене.

Спустим.
Помолим се за технологију.
Телефон опет зазвони.
Име му сија на дисплеју
као наслов лоше збирке
о којој нико није хтио писати.

И опет иста бујица.
Хидрологија увреде.
Водопривреда псовке.
Регулисано корито бијеса
без иједне капи метафоре.

Слушам.
И ништа не осјећам.
Јер равнодушност је, у нас,
последњи облик презира.

Тад схватих, сасвим мирно,
готово научно:
Није он промашио поезију.
Поезија је промашила њега.

Али није остао без дара.
Не.
Само је промијенио жанр.

И, да будемо поштени –
у тој дисциплини,
у тој мрачној, усменој,
неканонизираној форми –
исказао је,
коначно,
таленат.